

Wegwijs in de Jeugdwet

mr. W.M.B. Elferink

Wegwijs in de Jeugdwet

Juridische wegwijzer van hulpvraag naar hulpverlening

Derde druk, maart 2023

© Berghauser Pont Publishing, Amsterdam, 2023

www.berghauserpont.nl

ISBN: 9789492952950

NUR: 823

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No parts of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

Voorwoord

De Jeugdwet is al enkele jaren in werking, maar de ontwikkelingen in beleid, wetgeving en jurisprudentie zijn nog in volle gang. De gemeenten ervaren problemen in de uitvoering en met name in de financiën. De instellingen zien zich geconfronteerd met veel bureaucratie en de jeugdigen en hun ouders hebben soms het gevoel van het kastje naar de muur gestuurd te worden.

Veel juridische kwesties zijn in de jurisprudentie nog niet uitgewerkt. Lang niet alle uitspraken van rechtbanken zijn gepubliceerd en de Centrale Raad van Beroep doet slechts mondjesmaat uitspraken op het gebied van de Jeugdwet, vaak toegesneden op de casus, en zonder werkelijk richting te geven.

Nog veel is onduidelijk en er zijn, getuige ook de evaluatie van de Jeugdwet, voldoende uitdagingen voor de toekomst. Het is als met de jeugdige zelf: de ontwikkeling naar volwassenheid laat op zich wachten maar er is een gestage ontwikkeling.

De eerste druk van dit boek is in juni 2020 verschenen. Deze derde druk bevat de actuele stand van de wetgeving en jurisprudentie (stand van februari 2023). Daarnaast zijn de verschillende thema's geactualiseerd en uitgebreider beschreven. Ten opzichte van eerdere drukken is meer aandacht besteed aan de wisselwerking tussen Jeugdwet en Algemene wet bestuursrecht. Als bijlage is een overzicht met een korte beschrijving opgenomen van alle uitspraken die de Centrale Raad van Beroep in het kader van de Jeugdwet heeft gedaan vanaf de inwerkingtreding van de wet tot 1 maart 2023.

W. Elferink
Hengevelde, maart 2023

Inhoudsopgave

Voorwoord	V
1 Inleiding	1
1.1 Kader	1
1.2 Decentralisatie van de jeugdhulp	2
1.3 Belangrijke actoren in het jeugdstelsel	3
1.4 Relevante wetgeving voor jeugdigen	5
1.5 De Jeugdwet en de Algemene wet bestuursrecht	6
2 De belangrijkste begrippen uit de Jeugdwet	9
2.1 Inleiding	9
2.2 Toeleiding, advisering en bepaling van jeugdhulp	9
2.3 Jeugdige	11
2.3.1 Begrip jeugdige	11
2.3.2 Van 0 tot 18 jaar	11
2.3.3 Van 18 tot 23 jaar: strafrecht en verlengde jeugdhulp	11
2.3.4 Van 18 tot 23 jaar: pleegzorg	12
2.3.5 Niet alle voorzieningen bij verlengde jeugdhulp	13
2.3.6 Jeugdige vreemdelingen	14
2.4 Ouders	15
2.4.1 Begrip ouders	15
2.4.2 De gezaghebbende ouder	15
2.4.3 De adoptiefouder	15
2.4.4 De stiefouder	16
2.4.5 De andere verzorger en opvoeder	16
2.5 Jeugdhulp	16
2.5.1 Begrippen jeugdzorg en jeugdhulp	16
2.5.2 Ondersteuning van en hulp en zorg	18
2.5.3 Bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer	18
2.5.4 Persoonlijke verzorging	18
2.5.5 Hulpmiddelenzorg	19
2.5.6 Vervoer	19
2.5.7 Beleids- en beoordelingsruimte jeugdhulp	20
2.5.7.1 Inleiding	20
2.5.7.2 De betekenis van beleidsruimte en beoordelingsruimte	21
2.5.7.3 Beoordelingsruimte in artikel 2.3 van de Jeugdwet	22
2.5.7.4 Dyslexie	22
2.5.7.5 Niet wetenschappelijk onderbouwde hulp	24

2.5.8	Gesloten jeugdhulp	24
2.5.9	Jurisprudentie begrip jeugdhulp	25
2.6	De woonplaats	28
2.7	Problemen	29
2.7.1	Begrip problemen	29
2.7.2	Psychische problemen en stoornissen etc.	30
2.7.3	Beperkingen in de zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie	31
2.7.4	Tekort aan zelfredzaamheid	31
2.7.5	Vaststelling door het college	31
2.8	Preventie	32
2.9	Plannen in de Jeugdwet	33
2.9.1	Inleiding	33
2.9.2	Het beleidsplan	33
2.9.3	Het familiegroepsplan	34
2.9.4	Het hulpverleningsplan en plan van aanpak	34
2.9.5	Het ondersteuningsplan	34
2.9.6	Het budgetplan	35
2.9.7	Beleidsregels	35
3	Voorzieningen	37
3.1	Inleiding	37
3.2	De norm van verantwoorde werktoedeling	39
3.3	Soorten voorzieningen	40
3.4	Afbakening Jeugdwet en andere wetten	40
3.4.1	Inleiding	40
3.4.2	Jeugdwet en Wet maatschappelijke ondersteuning	41
3.4.3	Jeugdwet en Wet langdurige zorg	41
3.4.4	Jeugdwet en Zorgverzekeringswet	42
3.4.5	Jeugdwet en Wet passend onderwijs	44
3.5	Voorrang voor andere voorzieningen	45
3.5.1	Inleiding	45
3.5.2	Meerdere oorzaken voor hetzelfde probleem	45
3.5.3	Jeugdhulpbepaling door gecertificeerde instelling of strafrechter	47
3.6	Overige voorzieningen	48
3.7	Individuele voorzieningen	48
3.8	Pleegzorgvoorzieningen	48
3.9	Vormen van voorzieningen	50
3.10	De duur van de voorziening	51
3.11	De keuze van de voorziening	52

4	De toegang tot de jeugdhulp	57
4.1	Inleiding	57
4.2	Toegang via Veilig Thuis?	57
4.3	Toegang via de huisarts, de jeugdarts of de medisch specialist	58
4.4	Toegang via de gecertificeerde instelling	60
4.5	Toegang via de jeugdreclassering	63
4.6	Toegang via de civiele rechter	64
4.7	Toegang via de gemeente	64
5	De procedure om te komen tot een verleningsbesluit	67
5.1	Inleiding	67
5.2	Het besluit	67
5.2.1	Begrip besluit	67
5.2.2	Wanneer is sprake van een besluit?	68
5.2.3	Delegatie en mandaat	70
5.3	De belanghebbende	72
5.3.1	Begrip belanghebbende	72
5.3.2	De juridische ouder in de zin van de Jeugdwet	72
5.3.3	De ouder zonder gezag	72
5.3.4	De biologische ouder	73
5.3.5	De jeugdige	74
5.3.6	De jeugdhulpaanbieder	74
5.4	De aanvraagprocedure volgens de Algemene wet bestuursrecht	76
5.5	De aanvraagprocedure à la Wmo	77
5.6	Wie kan een aanvraag indienen?	79
5.6.1	Inleiding	79
5.6.2	De gezaghebbende ouders	80
5.6.3	De jeugdige	80
5.6.4	Het daadwerkelijk inzetten van de jeugdhulp	80
5.6.5	Toestemming van jeugdigen jonger en ouder dan 16 jaar	81
5.6.6	Aanvraag en toestemming niet verwarren	83
5.6.7	Wat houdt de aanvraag in?	83
5.7	Besluitvorming	84
5.8	De bekendmaking van het besluit	85
5.9	De ingangsdatum van de voorziening	86
5.10	Schadevergoeding wegens niet tijdig beslissen	87
6	Het onderzoek	89
6.1	Inleiding	89
6.2	Artikel 2.3 Jeugdwet nader beschouwd	89

6.3	De in te zetten deskundigheid	89
6.4	Toetsing van deskundigheid door het college	90
6.4.1	De vergewisplicht	90
6.4.2	De vraagstelling	90
6.4.3	De hoedanigheid van de adviseur	91
6.4.4	De totstandkoming van het advies	91
6.4.5	De inhoud van het advies	92
6.4.6	Twijfel aan het advies en contra-expertise	93
6.4.7	Contra-expertise door de rechter	94
6.5	Het stappenplan voor het onderzoek	95
6.5.1	Stappenplan	95
6.5.2	De vaststelling van de hulpvraag	95
6.5.3	De vaststelling van de problemen	96
6.5.4	De vaststelling van de noodzakelijke hulp naar aard en omvang	97
6.5.5	De eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen, algemeen	99
6.5.6	De eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen, gebruikelijke hulp	101
6.5.7	De eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen en financiële draagkracht	103
6.5.8	De vaststelling van de voorziening voor jeugdhulp	106
6.6	De medewerkingsverplichting	108
7	Het persoonsgebonden budget	113
7.1	Inleiding	113
7.2	De voorwaarden voor het verstrekken van een persoonsgebonden budget	113
7.2.1	Inleiding	113
7.2.2	Het trekkingsrecht	113
7.2.3	Bekwaamheid	117
7.2.4	De motivering	119
7.2.5	Kwaliteit	121
7.2.6	Het budgetplan	123
7.3	De gronden voor het weigeren van een persoonsgebonden budget	124
7.3.1	Inleiding	124
7.3.2	Kosten van derden zijn hoger	124
7.3.3	Eerdere herziening of intrekking	125
7.4	Een persoonsgebonden budget voor de inzet van het sociaal netwerk	126
7.4.1	Inleiding	126
7.4.2	Begrenzing van de hulp binnen het sociaal netwerk	127

7.4.3	Hulp in het sociale netwerk is doelmatiger	128
7.4.4	Hulp mag niet leiden tot overbelasting	129
7.4.5	Bekwaamheidseis en sociaal netwerk	130
7.5	Het tarief	131
7.5.1	Inleiding	131
7.5.2	Is delegatie van regelgeving over de hoogte van het tarief mogelijk?	131
7.5.3	De hoogte van het tarief	132
7.5.4	De (flexibele) inzet van het budget	134
7.5.5	Wet minimumloon en persoonsgebonden budget binnen het sociale netwerk	135
8	Toezicht en handhaving	137
8.1	Inleiding	137
8.2	Heroverweging van persoonsgebonden budget	137
8.3	Herziening en intrekking	137
8.4	Beëindiging en wijziging van het persoonsgebonden budget	140
8.5	Terugvordering en invordering	141
8.6	Toezicht en handhaving, college van burgemeester en wethouders	142
8.7	Toezicht en handhaving, inspectie gezondheidszorg en jeugd	144
9	Kinderbescherming, familierechtelijke aspecten en bijzondere wetten	149
9.1	Inleiding	149
9.2	Kinderbescherming	149
9.2.1	Inleiding	149
9.2.2	De ondertoezichtstelling	150
9.2.3	De voorlopige ondertoezichtstelling	153
9.2.4	De uithuisplaatsing	154
9.2.5	De opname in een gesloten accommodatie	155
9.2.6	De gezagsbeëindiging	156
9.3	Familierechtelijke aspecten	157
9.3.1	Inleiding	157
9.3.2	Geschillen omtrent de uitoefening van het gezag	158
9.3.3	Geschillen over het gezag	158
9.3.4	Hoofdverblijf, omgang en informatie	160
9.3.5	Echtscheiding	162
9.4	De jeugdige en de verplichte gezondheidszorg	163
9.4.1	Inleiding	163
9.4.2	De Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg	163
9.4.3	Wet zorg en dwang	164

10	Bezwaar, beroep, tuchtrecht en klachten	167
10.1	Inleiding	167
10.2	Wie kan bezwaar maken?	167
10.2.1	Inleiding	167
10.2.2	De jeugdige	167
10.2.3	Ouders	169
10.3	Waartegen bezwaar maken?	169
10.4	De bezwarenprocedure	171
10.4.1	Inleiding	171
10.4.2	Het horen van de jeugdige en het Kinderrechtenverdrag	171
10.4.3	De hoorplicht in bezwaar	172
10.4.4	De stukken	172
10.5	Het besluit op bezwaar	173
10.6	Beroep	174
10.6.1	Inleiding	174
10.6.2	Beroep en hoger beroep	174
10.6.3	Procesbelang	176
10.6.4	De toetsing door de bestuursrechter	178
10.6.5	De voorlopige voorziening	180
10.7	De klachtenprocedure	183
10.7.1	Inleiding	183
10.7.2	Het klachtrecht op grond van de Algemene wet bestuursrecht	183
10.7.3	Het klachtrecht op grond van de Jeugdwet	183
10.7.4	Het tuchtrecht	184
10.7.5	De kinderombudsman	185
Bijlage		187
	Samenvatting jurisprudentie Centrale Raad van Beroep tot 1 maart 2023	187
Trefwoordenregister		203